

Slovenske legende. Zbral A. Medved. Izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu. 1910. V. 8°. 128 str.

S tem, da je začela družba prirejati za svoje čitatelje pesniške zbirke, je razširila in izpopolnila svoj delokrog. Za Gregorčičevimi poezijami nam je ponudila — legende. V principu vse hvale vredno. Ni namreč eno in isto, kako so urejene pesniške zbirke, kakor ni eno in isto, komu so namenjene. Saj Gregorčič je vendar naš prvi ljudski pesnik. In vendar polovica njegovih poezij ne bo našla pota v srce priprostega, v znoju robotajočega ljudstva. Premehka in preidealna je njegova refleksivna lirika — in kmet nima zmisla zanjo. Glede legend je stvar čisto druga. To je — epika, in epika je bližja realnosti. A vkljub temu je ta izdaja zelo ponesrečena. Urednik je — po njegovih lastnih besedah — „zbral domala vse legende v umetno vezani besedi, kar jih je doslej prinesla slovenska knjiga.“ In to je prva velika hiba te zbirke. Narodnih legend pa ni sprejel. In to je druga velika hiba te zbirke. Zakaj jih ni sprejel: „Ker so pisane v raznih narečjih in jih je mnogo slabe oblike in malenkostnih misli.“ Glede te stvari bi se dalo mnogo ugovarjati rajnemu gospodu Medvedu. Zakaj — izbral si je zelo komodno stališče. Prepisal je kratkomalo iz slovenskih knjig in listov vse pesmi, ki so vsaj od daleč legendam podobne, in tako so prišle v to zbirko stvari, ki imajo ritem in rime, ki pa vkljub temu nimajo s poezijo dosti ali nič skupnega. Zato najdemo v knjigi množico imen, a pesnikov zelo malo. Največ legend je sprejel urednik svojih lastnih. Po mojih mislih preveč. Njegova „Zakaj ni vode na Krasu?“ je že vdrugič tiskana v Mohorjevih knjigah, in že prvič je je bilo — preveč. Misel je nepoetična, izvedba prozaična. Kraševca je ukradl Kristusu in Petru — svinjsko pleče. Po pravici ste bili, Kraševci, svoj čas užaljeni zakaj pesem je slaba. In druga — tudi Medvedova — „Želva“, je banalna brez primere. V splošnem bo vsled slabih snovi, neplastičnosti v izrazu, vsled nepoetičnosti večina legend ostala ljudstvu tuja. Medved je spreten stihotvorec, in to je njegova prednost. Tisti, ki rešujejo knjigo, so: Fr. Levstik, S. Jenko, Aškerc, Stritar! Dobro se podasta vmes dve narodni legendi; tudi Valjavec in Vilhar sta pogodila narodni ton, ali pa samo zapisala narodno pesem. Enako je Korytkova iz narodnih ust.

In vendar bi se dala napraviti prav lepa zbirka slovenskih legend. Seveda bi bilo treba malo več truda in duhá. Ako bi bil vzal urednik v roke „Narodne pesmi“, bi našel pesem, ki se n. pr. takole začne:

„Leti mi, leti, siva čebelica,
poslušal je angel Marijo!
Čem više leti, tem lepše brenči:
Ni nam pa ono siva čebelica,
nego je ono mati Marija.
Mati Marija sence iskala,
našla je hrastovo senco,
kjer se ni mogel Jezus roditi,
Jezus roditi, z majko počiti.“

Ali ni to poezija? Urednik bi moral nekoliko piliti, izpuščati, dodajati narodnim legendam, preliti jih v knjižni jezik, in evo, imeli bi — krasno zbirko. Urednik bi listal dalje in bi čital:

„O Marija, zelen rožmarin!
Njega sadi dragi Jezus sin.“

*Ne vem, čemu taka podoba?
Ne vem, da bi Kraševce to moralo
Arno žaliti, če je eden radel.*

čet: 5/11/11

Ves zadivljen bi vzkliknil: Našel sem živi studenec čiste poezije. In ne da bi mu bila vest nemirna, bi izpustil iz zbirke Medvedovo legendo, ki se začne:

„Sapricij svečenik, in Nicefor,
kako sta si bila iskreno vdana!“

Tem tujim in neznano bobenččim imenom bi našel sto prelepih narodnih stvari v nadomestilo. N. pr. to-le:

„Marija bi rada na svatbo šla,
pa niha in ziblje Jezusa.
Priletela pa je tičica,
prava je bila grličica:

„Le idi, le idi na svatbo ti,
jaz ti bom zibala Jezusa!“
Marija je hitro na svatbo šla,
ko hitro tja pride, nazaj je šla.
Našla je zibko narobe ležati,
tičko pa trudno poleg zaspati.
Naglo ji dve klapoušnici dá,
da se ji še zdaj za ušesci pozna.“

Res - mižnostno lepó

Ves navdušen bi bil urednik, iskal bi, čital in strmel, očaran nad krasnim bogastvom.

„Sveta Nedelja je zgodaj vstala,
po hiši hodila,
si bele roke umila
in se podala na široko polje.“

Ko pa bi to prečital, bi čestital s solzami radosti v očeh svetlemu geniju našega naroda. In urednik bi mahoma izpustil Medvedovo legendo o svetem Vitalu:

„Zapovedani svoj praznik
Solnigrad obhaja dnes,
praznik Vitala — svetnika,
ki znanik je bil z nebes.“

Kaj briga slovenski narod sv. Vital in Solnograd prežalostnega spomina! Mi imamo druge svoje priprošnjike, in o njih se glasi naše pesmi glas. Izvolite samo nekoliko naslovov iz narodne pesmi: Sveta kri sejana, Jezus mašuje, Jezus bere mašno knjigo in umrje, Jezus in svet noseča riba, Sveti Andrej drugič rojen, Hudoba odnese svetega Lovrenca, Sv. Miklavž vrže hudobo v morje, Sv. Jernej nosi na rami svojo kožo i. t. d. Koliko naravne naivnosti, zaupljive pobožnosti in vernosti je v narodnih legendah! In žal mi je, ker vsega tega ni v tej knjigi! ✕

In tudi slike ima zbirka. Ilustriral jo je A. Koželj. O, kako banalno, vsakdanje, brez okusa, brez poleta, brez duha! *Če mi popolno pes.*

C. Golar.

*Kam. tero + zavrnil sem se Medvedu, ko sem v prvo
bral pes naivne besede Medvedoviga "predgovore." Mitlin
Ja sem zbral domala vse legende ~ multno = vezani besedi.
str. 3*